

I

(Päätöslauseimat, suositukset ja lausunnot)

PÄÄTÖSLAUSELMAT

ALUEIDEN KOMITEA

123. TÄYSISTUNTO, 11.–12. TOUKOKUUTA 2017

Euroopan alueiden komitean päätöslauselma aiheesta ”Euroopan komission valkoinen kirja Euroopan tulevaisuudesta – Pohdintaa ja skenaarioita: EU27 vuoteen 2025 mennessä”

(2017/C 306/01)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA (AK)

1. panee merkille Euroopan tulevaisuutta käsittelevän Euroopan komission valkoisen kirjan ”Pohdintaa ja skenaarioita: EU27 vuoteen 2025 mennessä” yhtenä merkittävänä panoksena unionin tulevasta kehityksestä parhaillaan käytäviin keskusteluihin, joissa on päästävä konkreettisiin tuloksiin ennen kesäkuussa 2019 käytäviä Euroopan parlamentin vaaleja ja niiden jälkeistä aikaa ajatellen.
2. pitää tervetulleena Rooman julistusta, jossa allekirjoittajat lupaavat tehdä ”yhteistyötä sillä tasolla, jolla sillä on todellista merkitystä, olipa kyse Euroopan unionin, kansallisen, alueellisen tai paikallisen tason yhteistyöstä, luottamuksen ja lojaalin yhteistyön hengessä niin jäsenvaltioiden kesken kuin niiden ja EU:n toimielinten välillä sekä toissijaisuusperiaatetta noudattaen”.
3. on sitoutunut perusarvojen – ihmisarvon, vapauden, kansanvallan, tasa-arvon, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmis- oikeuksien – varauksettomaan kunnioittamiseen sekä perussopimuksissa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa määriteltyjen EU:n tavoitteiden noudattamiseen, mukaan luettuna pyrkimys luoda yhä läheisempi Euroopan kansojen välinen liitto.
4. toteaa, ettei Lissabonin sopimuksessa määritelty hajautettujen alue- ja paikallisyhteisöjen ensisijainen rooli ole täysin konkretisoitunut, kun otetaan huomioon toissijaisuusperiaate ja osallistuminen unionin lainsäädäntäprosessiin. Alue- ja paikallisyhteisöt ovat näin edelleenkin lähes aina vain unionin politiikkojen vastaanottajia eivätkä politiikkojen ja etenkin lainsäädäntötoimien laadintaan osallistuvia todellisia toimijoita.
5. muistuttaa, että EU:n toimintalinjoja ja toimielimiä ei ole luotu luomisen vuoksi vaan niiden on palveltava kansalaisia, jotta niiden avulla voidaan saavuttaa Euroopan unionin yleiset tavoitteet ja arvopäämäärät. Komitea korostaa, että toimielimet ja toimintalinjat pohjautuvat erilaisten intressien ja näkemysten yhteensovittamisen edellyttämiin kompromisseihin ja ilmentävät demokraattisten prosessien tulosta. Tästä syystä komitea toivoo, että pyrittäessä mahdollisimman laajaan konsensukseen ei aseteta etusijalle rajoittavia kompromisseja vaan tavoitellaan poliittisia ratkaisuja, jotka perustuvat yhdentyneen Euroopan perusperiaatteena olevaan yhteiseen yhteisvastuullisuuteen, jotta voitaisiin myös torjua nykyistä skeptisyyttä ja elvyttää näin kansalaisten uskoa Euroopan yhdentymishankkeeseen.
6. uskoo EU:n alue- ja paikallisedustajien poliittisena kokouksena siihen, että päätökset on tärkeää tehdä mahdollisimman lähellä kansalaisia ja jaetun suvereniteetin mukaisesti EU-tasolla, jotta parannetaan joka ikisen EU-kansalaisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan kohtaloonsa.

7. korostaa, että EU:n taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus on olennaisen tärkeää ja että tosiasiallisella ja tasapainoisella taloudellisella ja sosiaalisella kehityksellä on ratkaiseva merkitys EU:n alueiden välisten erojen pienentämiseksi. Paikallis- ja alueviranomaiset voivat tähän liittyen nimenomaan koheesiopolitiikan kautta kaikkein välittömimmin ottaa osaa Euroopan yhdentymisprosessiin ja edistää yhteisvastuullisuutta sekä osoittaa EU-jäsenyyden paikallis- ja alueitasolle tuomat hyödyt. Koheesiopolitiikka on välttämätön EU:n politiikka, jolle on ominaista erityinen eurooppalainen lisäarvo, ja komitea vastustaa voimakkaasti kaikkia sellaisia EU:n tulevaisuutta koskevia skenaarioita, joissa koheesiopolitiikkaa rajoitettaisiin tai se poistettaisiin kokonaan, ja on tyrmistynyt siitä, että komission virallisessa asiakirjassa voidaan edes harkita tällaista hypoteesia.

8. ymmärtää, että valkoisessa kirjassa esitettyjen skenaarioiden on tarkoitus herättää huomaamaan riskit ja mahdollisuudet EU:n kannalta sekä varoittaa siitä, että mitään unionin säännösten osaa ei voida pitää itsestäänselvyytenä. Komitea korostaa, että EU:n yhdentymiskehityksen nopeudesta tai tiivyydestä käytävä keskustelu ei saisi viedä huomiota pois siitä, että todellisena haasteena on välttää monisuuntaista Eurooppaa, ja on vakuuttunut, että polttopisteessä tulee olla kaikkien EU-kansalaisten kannalta kestäväpohjaisen tulevaisuuden turvaamiseksi tarvittava yhtenäisyys ja monimuotoisuuden ja paikallisten erityispiirteiden kunnioitus.

9. painottaa, että Euroopan unionin ainutlaatuisiin puoliin kuuluu sen monitasoinen hallintorakenne, ja pitää valitettavana, ettei valkoisessa kirjassa todeta tätä seikkaa. Komitea pahoittelee niin ikään, ettei valkoisessa kirjassa tuoda esiin esitettyjen erilaisten skenaarioiden alueellisia vaikutuksia. Komitea korostaa kansalaisten luottavan kuntiin ja alueisiin kaiken kaikkiaan enemmän ja katsoo näin ollen, että kansalaisten ja heidän toiveidensa, odotustensa ja huoliensa on oltava keskeisellä sijalla kaikissa poliittisissa toimissa. Komitea tähdentää, että kaikkien Euroopan unionin tulevaisuudesta käytävien keskustelujen ja niiden tuloksena toteutettavien uudistusten on suuntauduttava alhaalta ylöspäin ja niihin on osallistettava kaikki hallintotasot. Komitea muistuttaa kuitenkin, että yhteisömenetelmän ja yhteisöllisen työskentelyn tulee olla aina etusijalla hallitustenvälisyyteen nähden unionin kaikissa päätöksentekovaiheissa.

10. on samaa mieltä valkoisessa kirjassa ja Rooman julistuksessa määritellyistä keskeisistä painopistealoista ja on vakaasti sillä kannalla, että Euroopan komission olisi EU:n perussopimusten ylikansallisenä valvojana ja toimielimenä, jolle on uskottu tehtäväksi ajaa unionin yleistä etua, esitettävä yksityiskohtaisia ehdotuksia kyseisistä aiheista. AK on valmis antamaan niihin poliittisen tason vastauksensa ja ehdotuksensa paikallisesta ja alueellisesta näkökulmasta.

11. kehottaa tarkistamaan ja yksinkertaistamaan eurooppalaista kansalaisaloitetta, jotta eurooppalaista edustuksellista ja osallistavaa demokratiaa voitaisiin vahvistaa. Komitea korostaa, että Euroopan komissio tulee velvoittaa oikeudellisesti paitsi tarkastelemaan eurooppalaista kansalaisaloitetta, jota varten on kerätty vaaditut miljoona allekirjoitusta, myös käynnistämään keskustelu, jonka jälkeen aloitteesta äänestetään EU:n neuvostossa ja Euroopan parlamentissa. Komitea ehdottaa, että tutkitaan myös muita tapoja helpottaa osallistumista EU:n päätöksentekoon⁽¹⁾.

12. tuo esille seuraavat alueiden ja kuntien näkökulmasta ratkaisevan tärkeät tekijät, joiden perusteella Euroopan unionille voidaan määritellä uskottava ja kunnianhimoinen tulevaisuusskenaario:

12.1 aktiivinen EU-kansalaisuus, jonka puitteissa kannustetaan näkemystenvaihtoon ja yhteistyöhön kansalaisten kanssa ja kansalaisten kesken, tarkoituksena edistää eurooppalaista identiteettiä ja vahvistaa samastumista Eurooppa-hankkeeseen

12.2 kumppanuusperiaatteen, monitasoisen hallinnon periaatteen ja toissijaisuusperiaatteen soveltaminen kaikilla politiikanaloilla sekä yhteiskunnan kaikkien sektorien kannustaminen yhteistyöhön, jotta EU:sta tulisi demokraattisempi ja tehokkaampi ja se uudistuisi

12.3 EU:n ja talous- ja rahaliiton sosiaalisen ulottuvuuden lujittaminen; komitea toivoo, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva säädösehdotus mahdollistaa työntekijöiden oikeuksiin ja työvoiman liikkuvuuteen muuttuvilla työmarkkinoilla liittyvien kysymysten käsittelyn toissijaisuusperiaatetta loukkaamatta ja ettei tämä ehdotus ole luonteeltaan "ei-sitovaa lainsäädäntöä" (*soft law*), jolla ainoastaan täydennetään unionin jo olemassa olevaa säännöstöä, vaan että kyse on toimenpiteistä, jotka ovat yhtä intensiivisiä kuin ne, joihin on ryhdytty talous- ja rahaliiton osalta. Näin lisättäisiin kansalaisten tietoisuutta entistä sosiaalisemmasta EU:sta, joka kykenee ratkaisemaan heidän ongelmiaan.

⁽¹⁾ Päätöslauselma "Euroopan unionin toiminnan parantaminen: Lissabonin sopimus ja jatkotoimet" (RESOL-VI/005).

12.4 kaikilta osin vastuunsa kantava ja avoin EU, jossa kansalaiset pystyvät näkemään selvästi, mikä taho on poliittisesti vastuussa Euroopan unionin päätöksistä, ja jossa kaikki hallintotasot kantavat vastuunsa päätösten tekemisestä ja täytäntöönpanosta

12.5 kattava, asianmukaisesti rahoitettu, pitkäjänteinen ja uskottava strategia taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja alueellisen lähentymisen saavuttamiseksi ja näitä tukevan perustan vahvistamiseksi EU:ssa, jonka kulmakivenä on ihmisten turvallisuus, sekä ylöspäin suuntautuvan sosiaalisen lähentymisen varmistamiseksi, niin että YK:n asettamat kestävän kehityksen tavoitteet sisällytetään unionin omiin ohjelmiin lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä ja toimia toteutetaan vuoteen 2030 ulottuvan kestävän kehityksen toimintaohjelman parametrien mukaisesti

12.6 alueiden vahvempi osallistuminen unionin päätöksentekoon – unionin lainsäädäntä- ja poliittiseen päätöksentekoprosessiin sekä täytäntöönpanoon ja levittämiseen – on ehdoton edellytys myönteiselle ja todelliselle Euroopan yhdentymiskehitykselle ja Euroopan kansalaisten luottamuksen lisäämiselle. Tästä syystä unionin poliittisten ja institutionaalisten puitteiden uudistamisen yhteydessä on aiheellista pohtia myös mahdollisuutta perustaa lainsäädäntöelin, joka edustaa alueita ja alueellisia yhteisöjä.

12.7 sosiaalinen EU, joka edistää naisten ja miesten tasa-arvoa sekä kaikille kuuluvia oikeuksia ja yhtäläisiä mahdollisuuksia; EU, joka torjuu työttömyyttä, syrjintää, sosiaalista syrjäytymistä ja köyhyyttä; EU, jossa nuoret saavat parasta koulutusta ja voivat opiskella ja löytää työtä kaikkialta Euroopasta; EU, joka säilyttää eurooppalaisen kulttuuriperinnön ja edistää kulttuurista monimuotoisuutta

12.8 innovatiivinen, digitaalinen ja yrittäjähenkinen Eurooppa, jossa kunnat ja alueet vauhdittavat uusien työpaikkojen luomista ja kestäväpohjaista kasvua etenkin nuoria ajatellen ja mahdollistavat tällaisen kehityksen

12.9 aitoihin omiin varoihin tukeutuva EU:n talousarvio, joka vastaa unionin tavoitteita ja vahvistaa julkisten ja yksityisten investointien roolia pyrittäessä edistämään kasvua ja EU-kansalaisten työllisyyttä

12.10 syvempi, oikeudenmukaisempi ja osallistavampi Euroopan rahaliitto, jolla on tarvittavat toimintavälineet epäsymmetristen häiriöiden synnyn ehkäisemiseksi sekä taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi, mukaan luettuna EU:n talousarviota täydentävä yhteinen rahoituskapasiteetti

12.11 täysin yhdentynyt vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue, jonka kulmakivinä ovat perusoikeudet, täydellinen liikkumisvapaus, yhteinen ulkorajojen suojeleminen sekä yhteinen muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikka, joka perustuu ihmisoikeuksiin sekä yhteisiin sitoumuksiin erityisesti nykyisessä muuttoliikkeiden tilanteessa

12.12 täyden avoimuuden ja demokraattisen valvonnan toteutuminen kaikilla hallintotasoilla oikeudenmukaisia ja tasapainoisia kansainvälisiä kauppasopimuksia solmittaessa

12.13 yhteinen ulko-, naapuruus- ja puolustuspolitiikka vakauden edistämiseksi maailmassa sekä sitoutuminen tekemään tunnetuksi EU:n arvoja; avoin suhtautuminen unionin laajentumiseen edellytysten täytyessä ottaen kuitenkin huomioon EU:n integraatiokyky

12.14 kansalaisia lähellä oleva EU, joka kykenee tiedottamaan heille saavutuksistaan ja tulevista haasteistaan selkeästi ja ymmärrettävästi.

13. on sitoutunut määrittelemään lähikuukausien aikana yhdessä kansalaisten ja EU:n alueiden, kaupunkien, kuntien ja kylien vaaleilla valittujen edustajien sekä muiden asianomaisten sidosryhmien kanssa alhaalta ylöspäin suuntautuvassa prosessissa, mitä nämä tahot kaipaavat ja odottavat EU:lta. Komitea korostaa, että prosessin tulokset ja laadittavat konkreettiset suositukset sisällytetään AK:n lausuntoon aiheesta ”Pohdintoja Euroopasta: alue- ja paikallisviranomaisten ääni pyrittäessä palauttamaan luottamusta Euroopan unioniin”.

14. kehottaa Euroopan parlamenttia soveltamaan myös vuoden 2019 vaaliensa yhteydessä kärkiehdokasmenettelyä ja tarjoutuu levittämään tietoa tästä menettelystä ja sen merkityksestä paikallisten ja alueellisten päättäjien verkostossaan.

15. aikoo määrätietoisesti ja hyvissä ajoin – jotta tulokset voidaan esittää Euroopan kansalaisille vuoden 2019 europarlamenttivaalien yhteydessä – antaa panoksensa avoimeen ja demokraattiseen institutionaalisten ja poliittisten uudistusten prosessiin, jonka ytimessä ovat EU-kansalaiset ja jossa otetaan hallintotasoina huomioon EU, jäsenvaltiot sekä alue- ja paikallisyhteisöt.

16. korostaa, että paikallis- ja alueyhteisöillä on kansalaisia lähimpänä olevana hallintotasona ja julkisten palvelujen tärkeimpänä tarjoajana oltava merkittävämpi rooli EU:n päätöksentekoprosessissa, jos EU aikoo jatkaa toimintaansa paikallis- ja alueyhteisöjen toimivaltuuksiin kuuluvilla aloilla. Komitea esittääkin, että paikallis- ja alueyhteisöihin vaikuttava lainsäädäntö edellyttäisi AK:n hyväksyntää.

17. muistuttaa, että eräät kansalaisten mahdollisesti ensisijaisina pitämistä muutoksista saattavat edellyttää perussopimusten tarkistusta, ja kehottaa painokkaasti soveltamaan tässä tapauksessa 48 artiklan 3 kohdan mukaista valmistelukuntamenettelyä. AK:lla tulisi olla täysi edustus kyseisessä valmistelukunnassa.

Bryssel 12. toukokuuta 2017.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Markku MARKKULA
